

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Παλαιά Μουσική Ανατολής και Δύσης σε διάλογο

*Εργαστήριο και Συναυλία Παλαιάς Μουσικής από Ανατολή και
Δύση, με τα Σύνολα «Ψαλτήρα», «Motetii», «Αγία Ανυσία» και
«Χρυσορρήμων»*

**Κυριακή, 19.3.2023, ώρα 17:00-20:00, στο Φουαγιέ του
Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΑΠΘ, Θέρμη**

Ένα μουσικό αφιέρωμα για τα παιδιά στα Τέμπη

Ευχαριστούμε την Επιτροπή Ερευνών του Α.Π.Θ. για την υποστήριξη του Εργαστηρίου-
Συναυλίας

Πρόγραμμα του Εργαστηρίου-Συναυλίας

Εισηγητές: Μαρία Αλεξάνδρου, Δημήτρης Γεωργόπουλος

Καλωσόρισμα

Ζέσταμα

Προλόγισμα: Μελετώντας κομμάτια παλαιάς μουσικής της βυζαντινής και της δυτικής παράδοσης. Έρευνα, πρακτική μουσικής επιτέλεσης σε ιστορικό ορίζοντα.

Α. Ένας μουσικός διάλογος με κομμάτια μέχρι τον 15^ο αιώνα

☞ «Όπου έπλεόνασεν ή άμαρτία», ποίημα Οσίας Κασσίας, μέλος σε ήχο πλ. δ' από το Παλαιό Στιχηράριο, α. με βάση τον κώδικα Ambrosianum A139 sup., έτ. 1341, έκδ. Monumenta Musicae Byzantinae: μετροφωνική δομή/μελωδικός σκελετός και β) αργή εξήγηση Χουρμουζίου (καταγραφή προφορικής ερμηνευτικής παράδοσης κατά το α' μισό του 19^{ου} αι.): Χρυσορρήμων και Αγία Ανυσία

☞ “Hugo princeps” – “Cum structura”, του Philippe de Vitry (1291-1361): Motetii

☞ Κράτημα «του βασιλέως» (απόσπασμα), σε ήχο πλ. δ', μέλος Αγίου Ιωάννου του Κουκουζέλη (περ. 1270-πριν το 1340), σε εξήγηση του Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, α' μισό 19^{ου} αι.: Ψαλτήρα & Χρυσορρήμων

☞ “Ave maris stella”, του G. Dufay (c.1397-1474): Motetii

Β. Μέση και Ύστερη Αναγέννηση στη Δύση: Motetii

☞ «Ω Πάσχα το Μέγα», τετράφωνη μελοποίηση Ιερώνυμου Τραγουδιστή (μέσα του 16^{ου} αι.)

☞ “Kyrie”, Missa *Aller mi faut la verdure*, Φραγκίσκου Λεονταρίτη (c.1518-c.1572)

☞ “Cosi va”, του Φραγκίσκου Λεονταρίτη

☞ “Trenta capilli”, του Φραγκίσκου Λεονταρίτη

☞ “O Pothos is dio chijli curellena”, του G. Martoretta (1515-c.1575)

☞ “Tenebrae factae sunt”, του C. Gesualdo (1566-1613)

Γ. Λόγια μουσική της Πόλης: Ψαλτήρα & Χρυσορρήμων

- «Κύματα Θαλάσσης», ραστ πεσρέφι σε ουσούλ ντουγκιέχ, αποδιδόμενο στον Πρίγκιπα Dimitrie Cantemir (1673-1823)
- Νιχαβέντ πεσρέφι σε ουσούλ χαφίφ, του Πέτρου Πελοποννησίου (περ. 1735-1778)
- «Και στις τύχης την γαλήνην», σε ήχο πλάγιο του α' σπάθιο (χισάρ μπουσελίκ), ουσούλ σοφιάν, μέλος Πέτρου Βυζαντίου († 1808), σε εξήγηση Θωμά Αποστολόπουλου & Κυριάκου Καλαϊτζίδη
- Νιχαβέντ Σαζ σεμαΐ, ουσούλ ακσάκ σεμαΐ & ντέβρ-ι-τουράν, του Μεσούντ Τζεμίλ Μπέη (1902-1963)

Δ. Το τραγούδι «Γ'αηδόνια της ανατολής και τα πουλιά της Δύσης»

- Δημοτικό τραγούδι από την παράδοση της Κρήτης, 17^{ος} αι., σε μεταγραφή της Δέσποινας Μαζαράκη: Χρυσορρήμων, Ψαλτήρα & Motetii

Ε. Τα παιδιά στα Τέμπη

- «Η κοιλάδα των Τεμπών» - Θ. Παπακωνσταντίνου, εναρμόνιση Γιάννη Γράμψα
- «Φως ιλαρόν», μέλος αρχαίον, ήχος β'

Το φωνητικό σύνολο “Motetii” ιδρύθηκε 2019 και αποτελείται από έντεκα μέλη, ανάμεσα στα οποία βρίσκονται τελειόφοιτοι και απόφοιτοι του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από το 2022 αποτελεί Junior Ensemble-in-Residence στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. Το ρεπερτόριο του συνόλου εκτείνεται χρονολογικά από τον 16ο αιώνα μέχρι και τον 21ο, με έμφαση στην αναγεννησιακή και νεοελληνική εργογραφία. Στόχος του είναι η ανάδειξη του πλούτου του πολυφωνικού acapella τραγουδιού ανά τους αιώνες, μέσα από τη μελέτη και την ερμηνεία του. Η πρώτη εμφάνιση του συνόλου πραγματοποιήθηκε το 2019, στην Αθήνα, στα πλαίσια του 7^{ου} Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε. Το σύνολο έχει συμμετάσχει στην παραγωγή της όπερας «Δίδω και Αινείας», καθώς και στη διοργάνωση του χορωδιακού εργαστηρίου “Chorus Life”, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Αγγελίνης Χατζηνίκου. Ακόμα έχει συνεργαστεί με χορωδιακά σύνολα όπως η Χορωδία της ΕΡΤ, η Χορωδία ΑΠΘ ‘Γιάννης Μάντακας’, ‘Solartissimo’ του Σύγχρονου Ωδείου Λάρισας, ‘Coro Antico’ του Ωδείου Τούμπας Κ.Ματσίγκου κ.α., ενώ έχει συμμετάσχει σε σεμινάρια χορωδιακής μουσικής σπουδαίους μαέστρους, όπως ο Timothy Brown, ο Άλκης Μπαλάς, ο Δημήτρης Δημόπουλος κ.α. Ο διευθυντής του συνόλου είναι ο Γιάννης-Ραφαήλ Τομπαζίδης.

Το Σύνολο Ανατολικής Κλασικής Μουσικής «Ψαλτήρα» ιδρύθηκε το 2019 στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πρόκειται για μια Ομάδα Μελέτης, η οποία συνδυάζει τη μουσικολογική έρευνα με την πρακτική εφαρμογή, με σκοπό την ανάπτυξη της μουσικότητας και την απόκτηση

βιωμάτων και πρακτικών γνώσεων των μουσικών σχετικά με τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή κληρονομιά στο στίβο της εξωτερικής μουσικής, και ειδικά της Λόγιας Μουσικής της Πόλης. Οι μουσικοί ενώνουν τις φωνές τους με τον ήχο μουσικών οργάνων παραδοσιακής ή/και κλασικής ανατολικής μουσικής όπως κανονάκι, ούτι, λάφτα, πολιτική λύρα, ταμπούρ, γυαλί ταμπούρ, μπεντίρ, νέι, βιολί κ.ά. Υπεύθυνη του συνόλου είναι η Μαρία Αλεξάνδρου, αναπληρώτρια καθηγήτρια του Τ.Μ.Σ. Το σύνολο συμμετείχε σε πολυάριθμες συναυλίες εντός Ελλάδος και σε masterclasses του εξωτερικού.

Ο **Γυναικείος Βυζαντινός Χορός «Αγία Ανυσία»** ιδρύθηκε το 2015 στη Θεσσαλονίκη, από τη Μαρία Αλεξάνδρου και τη Ναυσικά Κουλούρη, σε συνεργασία με άλλες φίλες της Ψαλτικής Τέχνης από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Από το 2017 η χορωδία ανήκει στην Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση. Στόχος της χορωδίας είναι η μόρφωση και η ανάπτυξη της μουσικότητας, μέσα από την εκμάθηση, από κοινού μελέτη και εμβάθυνση πτυχών της Ψαλτικής, μίας τέχνης η οποία «γεννήθηκε από αγάπη προς το Θεό, από τη συνεργασία της ανθρώπινης ικανότητας με τη θεϊκή ευλογία» (π. Αθανάσιος Γκίκας). Ο χορός συνεργάστηκε με διάφορους φορείς της Ελλάδας και συμμετείχε σε ημερίδες, συναυλίες και σε φεστιβάλ, κοινωνικά δρώμενα και λατρευτικές συνάξεις. Στα CD της χορωδίας συγκαταλέγονται οι Παρακλήσεις της Αγίας Ανυσίας (2020), των Αγίων Τριών Μαρτύρων Αγάπης, Ειρήνης και Χιονίας (2022) και του Αγίου Δημητρίου (υπό έκδοση).

Η **Ομάδα Παλαιογραφίας Βυζαντινής Μουσικής «Χρυσορρήμων»** ιδρύθηκε το 2006 και λειτουργεί ως ένα μικρό εργαστήριο, που συμπληρώνει το μάθημα Παλαιογραφίας Βυζαντινής Μουσικής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Φέρει χαρακτήρα εκπαιδευτικό και πειραματικό. Έχει ως σκοπό τη διεύρυνση και εμβάθυνση γνώσεων σχετικά με την παλαιά βυζαντινή παρασημαντική, την αναζήτηση νέων προσεγγίσεων στη διδασκαλία Παλαιογραφίας της Βυζαντινής Μουσικής και την ετοιμασία μελλόντων επιστημόνων στον τομέα αυτό. Ταυτόχρονα, η Ομάδα είναι ανοιχτή και προς την κοινωνία, θέλοντας να φέρει την ομορφιά του βυζαντινού μουσικού θησαυρού και προς το ευρύτερο κοινό. Μέχρι σήμερα πραγματοποίησε σειρά εισηγήσεων και εργαστηρίων σε διεθνή συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και σε masterclass βυζαντινής μουσικής, συναυλίες και διάφορες άλλες παραστάσεις. Υπεύθυνη της Ομάδας είναι η Μαρία Αλεξάνδρου.

<https://www.facebook.com/MotetiiVocalEnsemble/>

https://drive.google.com/drive/folders/1xFPSpPMjO_TvUGcXtYU2iCJi73a-2S94?usp=share_link

<https://www.mus.auth.gr/ereyna-kai-praksi/mousika-sunola/synolo-klasikis-anatolikis-moysikis/>

Γυναικείος Βυζαντινός Χορός «Αγία Ανυσία»
της Ε.Ε.Μ.Ε.